

en vinden er dan wel eens een kreeft in. Klaarblijkelijk heeft de kreeft het toch op het vleesch van het doode dier gemunt.
J. LEYS.

In Lamperts „Leben der Binnengewässer“ wordt opgegeven, dat rivierkreeften waarschijnlijk alleen bij uitzondering aas vreten.
H.

Een zaagbek gevangen door een mossel!

Dezen morgen werd mijne opmerkzaamheid getrokken door een eend-achtige vogel in het bermkanaal vlak aan de zeedijk, die klaarblijkelijk iets mankeerde. Bij het opvliegen, dat niet vlot ging, hing onder de bek een donker voorwerp; bij het zwemmen was de hals onnatuurlijk ver naar achteren en naar beneden gebogen.

Na geschoten te zijn bleek het een zaagbek te wezen en wel hoogstwaarschijnlijk een jong exemplaar van de middelste soort (*Mergus serrator*), die op de een of andere wijze met zijn onderbek tusschen de schalen van een groot exemplaar van een gewone mossel terecht gekomen was. Zeer zeker had de mossel de schalen plotseling weer gesloten en hing nu met zijn geheele gewicht aan de onderkaak van de vogel. Bij het bemachtigen was de bek gebroken, aan de ééne zijde zelfs geheel door midden. Bijgaande fotografie, waarop dit duidelijk zichtbaar is, stelt de zaagbek in opgehangen toestand voor; dat de mossel goed vasthield, blijkt wel hieruit, dat deze eerst 1½ etmaal later op den grond viel. Zeer zeker een zeldzaam voorbeeld hoe een vogel

zijn noodlot tegemoet kan gaan. Dit exemplaar, hoewel nog volstrekt niet vermagerd, was zonder twijfel spoedig doodgehongerd.

Westpolder, (Groningen).

R. J. MANSHALT.

Nog mooier dan in Artis.

Er zullen tegenwoordig niet veel natuurvrienden in ons land meer zijn, die de vogelgroepen van Steenhuizen in „Artis“ niet gezien en bewonderd hebben. Vroeger werden opgezette vogels eenvoudig in stelselmatige volgorde met naam-etiquetten in kasten bijeengezet. Als ze maar niet te dicht opeen stonden en de achtergrond der kast in toon was, mocht de beschouwer al heel dankbaar zijn. Steenhuizen heeft beter gedaan; hij heeft ze in leven en bedrijvig voorgesteld, door, na veelvuldige waarneming in de natuur, ook hun omgeving onverbeterlijk getrouw na te bootsen, zoodat photographieën van zijn groepen niet van opnamen naar de levende werkelijkheid te onderscheiden zijn. Al menigmaal hoorde ik: „Het kan niet mooier!“

En toch komen er berichten van nog iets mooiers.

In Stockholm bestaat een biologisch museum. Het is ingericht als een panorama, gelijk wij er in de laatste jaren in verschillende groote steden hebben zien verrijzen. De bezoeker bevindt zich op een verhevenheid in het midden van het ruime gebouw, aan alle zijden omringd door de tentoongestelde voorwerpen, die niet op planken of tafels maar in een bedrieglijke nagebootste natuurlijke omgeving zijn geplaatst, welke omgeving zich geleidelijk verliest in de beschildering van den cilindervormigen bruinen wand van het gebouw. Men ziet hier dus biologische groepen als in Artis, maar niet van elkaar gescheiden en met een decoratief geschilderden achtergrond, die een ver schiet opent. Het is één groot landschap, samengesteld uit de verschillende landschapstypen van Skandinavië: bosch, bergen, rotskust, strand enz. In dat landschap ziet men uilen, strandvogels, arenden, vossen, wolven, reeën, etende, spelende, vechtende, alsof zij leefden. De bezoeker waant zich in de vrije schepping, omringd door de natuurlijke bewoners van zijn vaderland. De schilder van den achtergrond, Bruno Liljefors, heeft, gelijk men denken kan, er wel voor gezorgd, dat de overgangen tusschen de landschapstypen natuurlijk en geleidelijk werden.

De stichter van het geheel, Gustaf Kolthoff, heeft eer van zijn museum, dat „maar“ 135000 kronen (f 90.000) heeft gekost. Niet veel inderdaad voor zoo'n mooie inrichting, maar toch wel zóóveel, dat „Artis“ eens een klein fortuintje zou moeten hebben, om dit voorbeeld te kunnen volgen. Mocht het komen, den preparator hebben wij gelukkig al!

J. JASPERS JR.

Mijn Landsalamanders.

Nu ik zie, dat U in 't jongste nummer van *D. L. N.* een uittreksel van mijn brief geeft van verleden jaar over de jonge landsalamanders, is 't misschien voor de lezers van Uw tijdschrift niet onwelkom te vernemen, hoe 't er verder mede gegaan is.

Ongeveer een week nadat ik de eerste jongen ontdekte, waren er wederom een 10-tal in het bakje, die ik bij de vorigen onderdak bracht en eenige dagen later zag ik er weer ± 5; 'k had er dus totaal meen ik 23.

Doch helaas er is niet zeer veel van terecht gekomen. Den winter kwamen ze vrij goed door, ik verloor er niet veel, maar in 't voorjaar verminderde 't aantal snel. In begin Mei gingen er eenige op 't land, waarvan er evenwel ook wat stierven, en de rest die nog in 't bakje was, lag er dood in toen ik van mijn Pinksterreisje terugkeerde. De warme Pinksterdagen hadden ze zeker niet kunnen weerstaan. Ik had er toen nog 4, waarmede 't verder gelukkig goed is gegaan, ze zijn al aardig gegroeid en zitten nu reeds in 't winterterrarium.

Ook met de ouders is 't mis gegaan; door de onverwachte en vroeg ingevallen vorst heb ik ze niet meer tijdig in veiligheid kunnen brengen en waren ze reeds doodgevroren, toen ik ze er uit wilde halen.

Maar, enfin, daar is niet meer aan te doen, en ik heb nu toch 4 in plaats van twee dieren.

Enschede, 15 Nov. 1903.

M. J. BLIJDENSTEIN.

Een nieuw Vogelboek.

Degenen, die hunne studiën niet beperken tot de vogels welke binnen de enge grenzen van ons vaderland worden aangetroffen, maar daarmede verder gaan tot buiten Europa, zal het wellicht, evenals mij, opgevallen zijn, dat er tot dusverre geen geschikt handboek betreffende de vogelsoorten van het palaearktisch gebied bestond. Het gemis van zoodanig werk heeft zich bij mij herhaaldelijk doen gevoelen bij het determineeren van vogels uit verschillende deelen van genoemde Zone ontvangen; het is toch onmogelijk of althans zeer bezwarend zich goede boeken aan te schaffen, waaruit voldoende kennis omtrent alle palaearktische soorten te putten is. Zelfs het bezit van het geheele „Journal für Ornithologie“ en van „The Ibis“, is daartoe ontoereikend. Bovendien kost het opsporen van de verlangde beschrijvingen en gegevens in de kolossale desbetreffende literatuur een massa tijd en moeite. Er bestond dus eigenlijk gezegd dringend behoefte aan een werk waarin men in beknopte vorm het allernoodigste omtrent alle soorten van het palaearktisch gebied zou kunnen naslaan. Voor de nearktische Zone bestaat zulk een werk al lang; het werd door R. Ridgway in 1887 uitgegeven.

Welnu, de bestaande leemte is thans aangevuld. Van de meesterhand van H. E. Dresser werd einde 1902 het eerste deel uitgegeven van zijn: „Manual of Palaearctic Birds“, dat thans in mijn bezit is en zich heeft doen kennen als een bij uitstek bruikbaar handboek. In dit eerste deel dat 498 bladzijden druks bevat, worden 709 soorten behandeld, beginnende met *Turdus viscivorus* (L.) tot *Aluco flammeus* (L.). Bij elke soort wordt vooreerst verwezen naar de betreffende literarische bronnen; dan volgen voor zooveel mogelijk de namen der species in verschillende talen, voorts een korte maar duidelijke beschrijving van het mannelijk, vrouwelijk en jeugdig klee, en eindelijk aantekeningen omtrent verbreiding, nest en eieren, dus zowat alles, wat men nodig heeft te weten.

Het tweede deel, waarmede het werk voltooid zal zijn, is thans ter perse en zal, naar ik hoop, weldra verschijnen. Dit tweede deel zal de roof-, hoender- en watervogels behandelen en voorts bevatten de inleiding, den index, eene kaart van het palaearktisch areaal, benevens een titelplaat

naar een teekening van wijlen den beroemden J. Wolf. De prijs van beide deelen te zamen is 25 shillings (= f 15).

Het boek heeft een uitstekend onthaal gevonden in de ornithologische wereld, iets wat trouwens door des schrijvers naam van te voren gewaarborgd was. Het eenige wat er op aan te merken valt, is dat de auteur, evenals de meeste zijner landgenooten, zich niet bedient van de nomenclatuur gelijk die naar internationale regelen is vastgesteld en daardoor aan degenen der lezers, die niet voldoende in de synonymie zijn ingewijd, eenige moeite zal bezorgen. Van overwegenden aard is dit bezwaar evenwel niet.

Neerlangbroek, Juli 1903.

SNOUCKAERT.

„Diepzee-onderzoekingen.”

Op Donderdag 19 November woonde ik eene leerzame lezing bij, uitgeschreven door het Hieldersch Comité voor Volkslezingen. Als spreker trad op Dr. H. C. Redeke met het onderwerp „Diepzee-onderzoekingen.” Naar mijne meening behoort ook dit onderwerp tot de Natuurlijke Historie, en daarom nam ik mij voor, den lezers der *Levende Natuur* een beknopt overzicht te geven van genoemde lezing.

Het onderzoek van de Noordzee, zooals dat op het oogblik door de gezamenlijke haar omringende staten geschiedt, is geen diepzee-onderzoek, wijl de diepte der Noordzee verre beneden de 300 à 400 M. blijft. Dieper dan 400 M. beneden de oppervlakte van het water dringt geen lichtstraal door, wat met gevoelige photographische platen is aangetoond.

In de diepten van den Atlantischen Oceaan, die tot 5000 M. gaan, is het dus eeuwige nacht; men zou dus meenen, dat planten en dieren daar niet kunnen leven, omdat licht een der eerste levensvoorwaarden is. Tot 1845 was men dan ook algemeen van oordeel, dat in de diepzee (beneden 400 M.) ook geen dieren werden aangetroffen. Wel was door een Engelsch onderzoeker in de Baffinsbaai uit eene groote diepte reeds in 1818 een zonderlinge visch opgehaald, doch dit was men schijnbaar weer vergeten. Toen 3 jaar na het leggen van den grooten transatlantischen telegraafkabel, een gedeelte wegens braak moest worden opgehaald, vond men dit bezet met allerzonderlingste diertjes. Uit dit feit bleek dus, dat ook op zeer groote diepte (2000 à 3000 M.) levende wezens worden aangetroffen. Sedert dien tijd is men toen aan het onderzoeken gegaan en de Staten beijverden zich om 't meest, expedities voor diepzee-onderzoek uit te zenden.

Hierna behandelde de heer Redeke de levensomstandigheden der op groote diepte levende dieren, waaavan ik het volgende kan weergeven.

Dieren, welke steeds in een groote duisternis leven, zullen volgens veler meening blind moeten zijn en ook geen oogen bezitten. Bij onderzoek is echter gebleken, dat de meeste visschen, welke men ophaalde, grooter oogen bezitten dan die welke op minder groote diepte leven.

Verder merkte men op, dat zij een' verbazend grooten bek hebben, terwijl het overige gedeelte van het lichaam grootendeels staart is. Volgens spreker hadden zij een wel wat „hongerig” voorkomen. Meermalen vond men in de netten, behalve vele zonderlinge wezens, ook zulke visschen, welke dan terstond hunnen honger stilden, door een groote slachting onder de diertjes aan te richten; zoodoende ging er veel voor het onderzoek verloren.

Reens eerder heb ik gezegd, dat genoemde visschen verbazend groote oogen hebben, en toch is daar beneden nacht. Vele hebben echter op den kop een orgaan, bestaande uit een' langen steel met een breeden kop, die het vermogen heeft licht uit te stralen.

Ten slotte deelde de heer Redeke enkele resultaten van verschillende onderzoekingen mede. Ook die van prof. Weber, den leider der Nederlandsche Siboga-expeditie, welke tot taak had de wateren der Oost-Indische Archipel te onderzoeken. Spreker gaf met behulp van eene groote tooverlantaarn nog eenige photographische opnamen te zien, verschillende diepzeedieren voorstellende van allerzonderlingste vormen.

Helder.

JOH. S.

Vliervlinder.

De 8ste Aflevering *D. L. N.* van dezen jaargang, waarop mijn vader geabonneerd is, doorlezende, vind ik op de eerste kolom van bl. 33, vermeld, dat rupsen van *Bombyx*

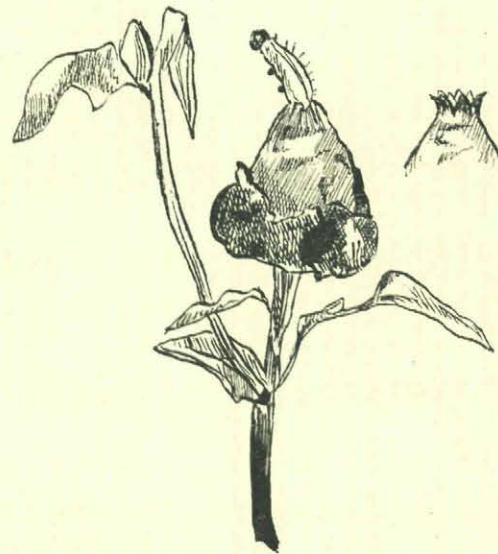
rubi, niet verpoppen, tenzij zij eenigen tijd aan de vorst zijn blootgesteld geweest. Hoewel het verre van mij zij, de waarheid dezer bewering te willen wederleggen, kan het U misschien belang inboezemen, dat deze regel aan uitzonderingen onderhevig schijnt te zijn. Eenige jaren geleden kweekte ik een 6-tal rupsen van deze soort op, in een kamer, waar de temperatuur nimmer beneden 0° is geweest, niettemin groeiden de dieren voorspoedig, verpopten zich en leverden 5 gave vlinders. Misschien is 't geval de vermelding in *D. L. N.* waard.

Scheveningen.

F. PFEIFFER.

Zoo komen de snoepers te pas!

'n Aardig geval dezer dagen in den tuin. Een rups had zich te goed gedaan aan de rijpe zaden van een Avond-koekoeks-bloem. Toen zijn buikje vol was, wilde hij zich verwijderen; maar juist begon het te regenen en, toen hij reeds halver-

Teekening van J. W. v. d. HEIDE.

wege buiten de doosvrucht was gekomen, sloten de tanden daarvan zich door het vocht zoo stijf, dat hij niet heen of terug kon, maar als in een klem gevangen zat. Eerst toen bij het uitdrogen binnenshuis de tanden zich weer naar buiten kromden, kon sinjeur ontsnappen. H. W. H.

Naar aanleiding van het vogelkundig verslag.

Gezien in uw tijdschrift (vervolg van bladz. 150) Ornithologische waarnemingen van 1 Mei 1901-30 April 1902 van Baron Snouckaert van Schouenburg, wil ik aangaande *Saxicola Stapazina* (Tem) of tapuit met groote keelvlak nog een en ander mededeelen.

De heer Snouckaert is van de zaak nog niet zeker en zegt: ik beschouw het aanwezig zijn nog niet vast, want er is nog geen „Belegstuk.”

Indien de heer S. was gekomen toen ik schreef, had Z. Ed. ze persoonlijk *kunnen zien* en zoude dan de zaak geheel anders zijn geweest. Ik heb ze toen meerdere malen waargenomen en op dat terrein had ik geen machtiging, om te kunnen verzamelen. Het zoude mij inderdaad alle ambitie wegnemen om iets mede te deelen, om van alles direct een „Belegstuk” te hebben is ten eenenmale onmogelijk. Thans kan ik echter omtrent *saxicola stapazina* nog het volgende mededeelen.

In de onmiddellijke nabijheid van Nijmegen, gem. Groesbeek, heeft de WelEd.Geb. heer J. v. Houweninge — het van ouds bekende prachtig gelegen Marienbosch met vele omliggende terreinen — 100 H.A. gekocht. Dit terrein is over het geheel zeer hoog gelegen, ongeveer 50 M. + A.P. — de bodem bestaat hoofdzakelijk uit zandgronden — met uitgestrekte kiezel en leemlagen en is begroeid met eiken en dennenhout en veel heide, terwijl er niet zeer veel hout is. Genoemde heer v. H. heeft mij volle machtiging gegeven onderzoekingen te kunnen doen, zooals ik zulks verlang,